

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO : ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA GOD. 100 D. POLUGOD. 50 D
ČETVRTGOD. 25 D. POJEDINI BROJ 2. D

Beruhim habaim

U nedjelju sastat će se u Zagrebu delegati Saveza Cijonista na godišnje Savezno Vijeće, pa im nazivamo srdačnu dobrodošlicu: Beruhim habaim.

Delegati, koji dolaze, znat će, da ovogodišnje Savezno Vijeće ima veliku i tešku zadaću. Njegova važnost nije samo u tome, što se sastaje tik iza burnoga XIV. kongresa, a nekoliko dana prije zasjedanja Akcionoga Odbora, koji ima da bira novu Egzekutivu. Jer kolikogod bi interesantno i potrebno bilo, da se pozabavimo svim problemima, koje je kongres imao da riješi, a ostavio ih je otvorenim i da prema njima zauzimamo stav, ovo će se Savezno Vijeće ipak u prvome redu morati baviti našim unutarnjo-zemaljskim cijonističkim pitanjima, koja traže neminovno rješenje.

Na Saveznom Vijeću ne daje samo vodstvo izvješće o svome radu, već cijela organizacija sama sebi polaže račun, stvara bilancu svoga djelovanja. I ako ovu bilancu malo tačnije pogledamo, spoznat ćemo, da smo u cijonističkome pogledu bili dosta jalovi, te gotovo i ne vidimo, kako smo daleko zaostali za drugima, koliko treba da pospješimo svoje korake, koliko jako treba da intenziviramo svoj rad, kako bismo dostigli druge organizacije, koje ne samo da udovoljavaju svojim dužnostima, već i povrh toga stvaraju velika djela. I ako mi znademo, da se nikad ne ćemo moći mjeriti s velikim židovskim centrima, ipak treba da nastojimo postići maksimum onoga, što je moguće, a to je vrlo mnogo.

Postali smo apatični, naš rad vrlo je popustio, ali ipak ne u tolikoj mjeri, da ne bismo spoznali, da tako dalje ne može i ne smije ići, da moramo upeti sve naše sile, da maknemo pokret i rad u nas s mrtve točke, na koju smo došli.

Vjerujemo u to, da su delegati, koji su došli na Savezno Vijeće, prožeti željom, da ono bude ishodištem novoga rada, koji će odgovarati potrebama našega pokreta. Da to uzmožnemo postići, nije dostatno da spoznajemo, e je nešto trulo u državi Danskoj, već da nasmognemo i snagu, da iskorijenimo bolesno i trulo, pa da postavimo sve na novu, zdravu bazu, da savladamo klonulost u našim redovima, koja je preotela maha. Naše mjesne organizacije treba da postanu opet žive ćelije, koje će moći primiti i ostvariti poticaje vodstva, kako ne bi intenzivnost vodstva trpjela od toga, što su stanice na periferiji beskrvne. Reorganizacija naše organiza-

Poruka dra. Weizmanna

Predsjednik cijonističke svjetske organizacije, prof. dr. Hajim Weizmann, upravio je na sve cijoniste poruku, datiranu od 6. oktobra o. g., koja glasi:

Cijonistički kongres je najviši organ cijonističke organizacije. Njegova je svrha, da razne smjerove u cijonizmu svede na zajedničku bazu. Stoga je naravno, da njegove diskusije obuhvataju cijelo područje cijonističke politike i da odražuju sve tendencije, koje djeluju u pokretu. Ali ova slobodna i svestrana diskusija može samo onda biti plodna, ako je provećava duh odgovornosti. Kongres je sad prošao i pred nama su njegovi zaključci. Konačno rješenje nekih problema pridržano je sjednici Akc. Komiteja, koji će zasijedati 21. oktobra. Ima puno razloga da vjerujemo, te će koncem ovoga mjeseca opet punom parom raditi mašinerija naše organizacije.

Došlo je za nas vrijeme, da predjemo od riječi k činu. Konflikti i razmimoilaženja kongresa potisnuti su u pozadinu, a na njihovo mjesto stupa zajednički rad na zajedničkom cilju, zajednički rad na izgradnji naše narodne domovine u Palestini. Dužnost je cijonista svih smjerova, da učestvuju u stalnom radu izgradnje, koji jedino zajamčuje ispunjenje naših nada.

Ovome se radu možemo vratiti s nadom u sve veći uspjeh. Stalno poboljšanje

cije je stoga prijeka potreba i značilo bi slom svega našega rada, kad nam ne bi uspjelo, da novim duhom prodahnemo ovu našu organizaciju. Kreiranjem tajništva za Keren Hajesod i Keren Kajemet Lejisrael, intenzivirat će se rad za ove naše najvažnije institucije, a novo će vodstvo morati naći što življu vezu s mjesnim organizacijama, kako bi ove osjetile strujanje jačega i snažnijega života.

Ali i za kulturni rad morat će se novo vodstvo starati više nego dosad. Čedni počeci dokazom su, da možemo i na tome području postići lijepih uspjeha.

Dobro izgradjena i prema unutra jaka organizacija moći će da udovolji i svojoj dužnosti prema općoj cijonističkoj organizaciji i prema izgradnji Palestine. Ovih dana upravio je predsjednik svjetske cijo-

gospodarskoga položaja u Palestini, koje već vidimo mjesecima, traje i nadalje. Imigracija neprestano raste i za nas nastaje zadaća, da svrstamo ljude, koji dolaze u zemlju, u gospodarski život. Ako ćemo svi i nadalje vršiti svoju dužnost, tad se možemo nadati, da će gospodarski razvoj Palestine, koji sada brže raste, no što je prije nekoliko godina mogao prediskazati sangviničan posmatrač, bez prekida napredovati. Taj napredak namiče nam odgovornost, da ne propustimo iskorišćivati povoljni čas. Politički položaj po mom je mišljenju trajno povoljan. Nema ni najmanjega povoda, mišljenju, da bi mogla nastupiti promjena u politici mandatarné sile i možemo mirno gledati u budućnost, s pouzdanjem u njezinu dobru volju. Istina je, da u mnogom pogledu moramo na to paziti, da se ta dobra volja ispolji u konkretnim činjenicama. Naše je pravoda tražimo, da se odredbe mandata tumače u smislu toga mandata. Čuvat ćemo neprekidno političke i ekonomske interese cijonizma. Ali moramo ipak znati, da je na obim područjima konačni uspjeh uvjetovan našim vlastitim naporom. Samopouzdanje, autokontrola i samopožrtvovanje moraju sad, više nego ikad, biti lozinkom svakoga lojalnog cijoniste.

Dr. Hajim Weizmann.

nističke organizacije poruku svim cijonistima, u kojoj pozivlje svakoga na ispunjenje dužnosti prema obnovnome djelu, jer će naša djela biti najsnažniji naš argument i najbolja obrana naših prava u Erec Jisraelu. Ovaj apel treba da nadje odziva u intenzivnijem radu našega Saveza.

Neka delegati Saveznoga Vijeća imadu sve ovo na umu, kad pristupe rješavanju zadataka ovoga Vijeća. Ozbiljni, trezveni rad omogućiti će im da stvore valjane preduvjete za dobar i uspješan rad u narednoj godini.

Neka ovo Savezno Vijeće ispuni očekivanje svih nas, koji želimo ojačanje i skladni rad u našem Savezu.

XIV. kongres

VI.

Sistem frakcija unutar naše svjetske organizacije stvorio je na mnogim područjima tako nezdrave situacije, da su čak pojedine frakcije same zagovarale, da se stane na put štetnosti frakcionarstva, iako samo na pojedinim područjima. Samo iz tog shvaćanja nam biva jasno, da su socijalističke frakcije primjerice pristale, da se opet uvede jedinstveni šekel.

Ne smijemo sigurno previdjeti, da zasebni savezi imaju da ispune izvjesne važne funkcije unutar svjetske organizacije. No isto se tako ne može previdjeti, da su dovele do nesnosnoga stanja, da je partijska politika pojedinih frakcija, od tolikoga upliva na pojedine akcije i poduzeća svjetske organizacije, da u većini slučajeva mora stvarni interes da uzmakne pred partijskim interesom. Da samo jedno istaknem: hoću da podsjetim na poteškoće, koje vazda nastaju kod izbora u razne korporacije, pa šta više i kod potpunjenja mjesta vodećih činovnika. Većina kriza naše organizacije zadnjih godina ima se konačno na to svesti, da se uzdržava izvjesno »ravnovesje« medju pojedinim partijama — ma i na riziko, da po partajama prezentirane ličnosti ne odgovaraju zahtjevima. Da se postigne ovo »ravnovesje«, koje je uistinu težnja za nadmoći, bacaju se često u borbu principijelni momenti, iza kojih se uistinu skriva zgoljni partijski interes.

Na ovom kongresu nije u tom pogledu bilo bolje, nego na prijašnjim. Naprotiv. Pošto je Schocken svoj program, koji na gospodarskom polju hoće da isključi prejak upliv partijske politike, u plenumu u grubim crtama ocrtao, a u kolonizacijonoj komisiji u svim važnim detaljima obrazložio, htio je Weizmann na bazi toga programa da osigura njegovu saradnju u palestinskoj Egzekutivi. Nadalje bio je i dr. Halpern, koji zastupa slične tendencije, predviđen za palestinsku Egzekutivu. Weizmann je uopće jasno pokazao svoju namjeru, da sastavi kabinet sposobnih šefova pojedinih resora, dakle samih stručnjaka, bez obzira na partijsku pripadnost i na partijsko »ravnovesje«. Posljedica toga bila je, da su zasebni savezi smatrali svoje pozicije vrlo ugroženima.

Samo se tako može shvatiti, da je Mizrahi ovaj puta iznio za sebe vrlo potrebnu klauzulu (»pro domo«) o religiozitetu u formi uskrate votuma povjerenja. Tako ćemo nadalje moći razumjeti, a i sa drugoga gledišta, no što smo ga razložili u prošlome članku, da je ovaj puta i Hitahdut prekinuo sa svojom lijepom tradicijom te se dao povući u vrtlog parlamentarnih makinacija, da je iznio jednu izjavu u pitanju povjerenja vodstvu, koja je u protuslovlju s cijelom njegovom koncepcijom.

VII.

Iz svega toga, što smo do sada razložili, slijedi, da otvorena opozicija kongresa nije ni na koji način provocirala krizu. Protivnici Weizmannove politike prema mandatarnoj vlasti i glede Jewish Agencya, dakle grupa radikalnih cionista i aktivista — revizionista ne bi mogli da provociraju ovakovu krizu, da nisu nje-

govni pravi pristaše postupali na ovakav ničim ne motivirani način.

U uzrujanosti i metežu kongresa i njegovog često prebrzog razvoja, mogla se i kod najmirnijih učesnika i posmatrača dogoditi pogreška, da se njegova uzrujanost skrene protiv otvorene opozicije. Ali dva su razloga, koja su neminovno tražila, da se ovi događaji shvate u prvoj svojoj biti, pa sam ih stoga tako opširno analizirao.

Ponajprije nužno je radi daljnje saradnje s opozicijom, koja je savjesno ispunila svoje cionističke dužnosti, da nam postane jasnim, da je ona ispunila one funkcije, koje pripadaju svakoj opoziciji — da joj je doista u mnogom pogledu uspjelo, da provede neke korektive, koje se imaju zahvaliti samo inicijativi, koju imade opozicija, a nikad »vladina« stranka, i da je time u mnogom pogledu korisno djelovala. Ako su se i u žestini borbe ispoljili nezgodni momenti, tad se to imade poglavito da pripíše na konto lažnoga parlamentarizma naših kongresa, pa smo o tome raspravljali u prijašnjim člancima ove serije.

S druge strane može se samo tako ispravno shvatiti konačni »drugi« votum povjerenja. On uistinu odražuje pravo mišljenje pretežite većine kongresa i ne znači poniženje njegovo, već samo ispravak neiskrenog »prvog« glasovanja. Weizmann je u času ovog nesretnog glasovanja jasno shvatio situaciju i nije bila tek gesta, kad je u svojoj kratkoj izjavi, što ju je dao nakon glasovanja, zahvalio opoziciji za to, što je otvoreno i pošteno protiv njega glasovala. Njegovo ogorčenje s pravom je bilo upereno protiv onih, koji su se ustegnuli od glasovanja, baš radi toga, jer je medju njima vidio najvjernije pristaše svoga sistema.

VIII.

Jedva što je bila riješena kriza, koja je nastala povodom podjeljivanja dešarže, drugim glasovanjem, već se pojavila nova kriza u času, kad je postao aktuelan izbor Egzekutive. Prema svemu, što se je do sada dogodilo, moglo bi se predmijevati (pa i sami najiskusniji učesnici kongresa bili su toga mišljenja), da se kongres ne će morati boriti ovom poteškoćom. Činilo se sigurnim, da će se glatko primiti listina Weizmanna i Sokolova nakon što je permanentni odbor i plenum kongresa pretežitom većinom t. j. s glasovima svih partaja protiv »otvorene« opozicije, pozvao ovu dvojicu vodja, da ostanu na čelu pokreta, jer je to bezuvjetno u interesu cionizma. A zbilje se ono, što se činilo nemogućim: Jedva što je uz odobravanje svih uslijedio ovaj poziv, već je započela medju partijama svadja za ono nesretno »ravnovesje« u palestinskoj Egzekutivi, premda je Weizmann htio, da privuče zastupnike svih frakcija; istina, da ga pri tome nisu vodili partijski interesi, već je bilo jedino mjerilo za vodstvo pojedinih resora stručna sposobnost pojedinih ličnosti. Bilo mu je doista uspjelo, da predloži Egzekutivu, koja je imala prilično karakter kabineta stručnjaka, a ipak je omogućila, da u nje-mu učestvuju svi zasebni savezi.

Ali frakcije nisu povukle konzekvence iz nauka, što su ga malo prije dobili. I tako je došlo do preloma. Weizmann osta-

vio je iznemogao i srdit kongres, koji nije bio u stanju, da povuče konzekvence iz zaključaka dešarže, koja je jasna za svakoga objektivnoga posmatrača. Njegov ostanak doveo bi možda do poniženja kongresa ili njegove osobe. I tako je došao kongres u situaciju, da jasno prononsira, da ne može de facto ispunjavati parlamentarne funkcije, i prepustio je izbor Egzekutive onoj korporaciji, koja ima ipak izvjesni kontinuitet, kao što je traži parlamentarizam, naime novo izabranom Akcijonom Odboru, čiji sastav odgovara razmjeru snaga pojedinih partaja na kongresu. Čini se, da će Akcijoni Odbor bolje ispuniti zadaću, koja mu je povjerenja, no što ju je ispunio kongres i da će birati Egzekutivu, koja će u glavnom odgovarati onoj listini, koju je Weizmann već predložio permanentnom odboru.

Ako će tome biti tako, tad će se time možda postaviti bolji temelj za budućnost organizacije. Akcijoni Odbor morat će dokazati, da li je on doista ono tijelo, koje može da izvrši parlamentarne funkcije, kojima kongresi već davno nisu mogli udovoljiti. Naravno, da će trebati u tu svrhu daljna izgradnja i mnogo iskustava. Dokaz za to mogao bi još pružiti ovaj Akcijoni Odbor, ako bude pristupio zadaći, da zajedno s Egzekutivom ustupi u Council proširene Jewish Agency i da u sporazumu s Egzekutivom imenuje i ostale zastupnike cionističke organizacije za tu korporaciju, ukoliko, to bude potrebno.

Akcijoni Odbor dokazati će svoju parlamentarnu zrelost ponajprije time, ako će ispravno shvatiti važni zahtjev, da ekonomske institucije naše organizacije otme uplivu partija i svagdje puštati, da gospodare čisto ekonomski principi. U tom pogledu nema nikakvih znakova, koji bi nam dali povoda, da budemo optimiste. Naprotiv: u jednom od svojih prvih zaključaka u prvoj sjednici Akcijonoga Odbora, koja se još održala u Beču dan iza završetka kongresa, morali su u direktoriju Keren Kajemeta dva priznata stručnjaka, profesor Warburg i Adolf Böhm, napustiti svoje mjesto, jer im je falila kvalifikacija partijske pripadnosti. To je uslijedilo na temelju pakta desnoga Mizrahija i ljevičarskih stranaka, koji su si prema već uobičajenom postupku pružili protivničke ruke, da očuvaju »ravnovesje« postavljajući eksponente svojih partija, kojima nedostaje stručna kvalifikacija na teret kvalifikovanih stručnjaka.

Dr. Beno Stein.

Upozorenje

Savezno Vijeće održat će se u nedjelju, dne 18.

i
ponedjeljak, dne
19. oktobra 1925.
u Zagrebu, Ilica 54. (u dvorištu „Dvorana Tucić“).
Početak tačno u 9. s. u jutro.
Tajništvo Sav. Cionista.

Palestinski budžet za 5686

Izgradnja Palestine vrši se po Keren Hajesodu po stalnom planu, koji se svake godine izrađuje u obliku Palestinskog budžeta. Visina budžeta zavisi s jedne strane o potrebama kolonija, koje već postoje, te institucija, koje treba uzdržavati, kao i o imigraciji, koja se za tu godinu očekuje, i koja omogućuje i traži da se stvaraju nove pozicije, a s druge strane o prihodima Keren Hajesoda, koji se mogu i smiju očekivati.

Palestinski budžet za ovu godinu, koji je zaključen na XIV. cionističkom kongresu u Beču, izrađen je s naročitom pomnjom. Već u proljeću slali su pojedini odsjeci, institucije itd. svoje prijedloge Egzekutivi u Jerusolimu. Taj budžet potreba iznosio je 650.000 funti (prama 446.400 funti u prošloj godini). To znači znatno povišenje, ali treba uvažiti, da su u mnogim departementima troškovi u direktnom omjeru prema broju pučanstva odnosno imigranata, i pošto se u posljednjoj godini židovsko pučanstvo povećalo za $\frac{1}{4}$ i svaki mjesec dalje raste, moraju nužno uslijediti i veći izdaci.

Prijedlozi pojedinih departementa bili su preispitani po odboru Egzekutive, koji je sastojao iz gg. Kaplanskoga, dra. Ruppina i Van Vrieslanda, a koja je pored toga morala uvažiti i drugu stranu t. j. mogućnost namicanja sredstava. Odbor smatrao je nužnim, da reducira sve prijedloge; ali ipak ih nije mogao sniziti na sumu efektivnih izdataka od 400.000 funti u prošloj godini; ovakovo bi sniženje u mnogim radnim područjima imalo za posljednicu toliko ograničenje radova, da bi time razorili djelo, koje je u teškom radu godinama stvoreno. Bilo bi nadalje nemoguće učiniti novih produktivnih izdataka za nove naseobine u poljoprivredi ili za industrijalni kredit. Komitet odlučio se za jednu srednju liniju, te predložio budžet od ukupno 550.000 funti.

Taj je prijedlog podnešen XIV. kongresu u Beču. Njegove su stavke najprije proučavale komisije, a zatim ih je ispitala budžetna komisija i dovela u sklad s općim planom. Rezultat ovoga neumornoga rada i vijećanja kroz dane i noći bio je prijedlog budžetske komisije (njezin je pročelnik bio američki delegat Emanuel Neumann), koji je po plenumu kongresa en bloc prihvaćen; taj je prijedlog veći od nacrtu Palestinske Egzekutive i iznosi 600.000 funti.

Na tom budžetu bazira rad u Palestini u ovoj godini i svi radnici za Keren Hajesod moraju se s njime upoznati. Budžet sadržaje ove grupe izdataka:

I. kolonizacija:

1. poljopriv. kolonizacija	270.000	
2. pokusne stanice	9.000	
3. Šunat ovdim	8.000	287.000

II. odgoja:

1. općeniti odgojni budžet	84.000	
2. sveučilište	5.000	
3. sveuč. biblioteka	2.000	
4. tehnika	3.000	
5. Tahkemoni-škola	3.000	97.000

III. javni poslovi:

1. radni departement	38.000	
2. Solel Bone	7.000	
3. Olim Bonim	3.000	48.000

IV. zdravstvo:

1. budžet zdrav. ureda	40.000	
2. bolnica P. Schweitzer	5.000	45.000
V. trgovina i industrija:		
1. departement trgovine	38.000	
2. različita poduzeća	4.000	42.000
VI. useljivanje		39.000
VII. administracija		19.000
VIII. izvanredni izdaci		13.500
IX. vjerske potrebe		5.000
X. dug I. C. T.		4.500

600.000

Unutar toga cjelokupnoga budžeta najvažnija je grupa I. (kolonizacija); ona apsorbira gotovo polovicu cijeloga budžetskoga predloga (48%). Iza nje dolazi grupa II. (odgoj) sa jednom šestinom ukupnoga budžeta (16%). Grupa III. do VI. dobiva šest do osam procenata, a grupe VII.—X. 1—3% predloga.

I. Za stav »Poljoprivredna kolonizacija« tražio je kompetentni departement 335.000 funti, kolonizacijona komisija kongresa 300.000, a budžetska komisija reducirala je taj zahtjev na 270.000 funti i uputila je Egzekutivu, da taj iznos razdjeli u razmjeru prema planu, što ga je postavila kolonizacijona komisija. Taj plan statuirala, da se imadu upotrijebiti 175.000 funti za konsolidiranje postojećih naseobina i za provedenje postrojenja za irigaciju u okviru istih. Radi se dakle poglavito o naseobinama u Emek Jisraelu, od kojih treba u ovoj godini 9 ili 10 učiniti ekonomski samostalnim. Konsolidiranje svih naseobina Keren Hajesoda imalo bi prema planu kolonizacijonoga departementa da uslijedi u roku od dvije godine dana; reducirani budžet produkuje ovu perijodu na tri godine. Za pripravu novih radničkih (uključivo i jemenskih) naseobina predviđeno je 30.000 funti. Doprinos od 70.000 funti stavljen je na raspolaganje za kolonizaciju srednjega staleža; od toga se ima upotrijebiti 30.000 funti za već postojeće naseobine, 20.000 za nove (uključivo naseljivanje sefardskih elemenata) i 20.000 funti za prvu naseobinu prema predlozima dra. Soskina (male naseobine s intenzivnim gospodarstvom). Ostatak od 25.000 funti služi za razne svrhe. Pokrićem ovih potreba bit će omogućeno, da se ove godine velik dio naših naseobina gospodarski postavi na takovu bazu, da će se moći samostalno uzdržavati, a ujedno će se pripraviti cijeli niz novih naseobina, koje će imati veliko znamenovanje za budućnost, jer će, djelom u pogledu elementa, koji se imadu naseliti, kao i u pogledu metoda kolonizacije, krenuti sasvim novim putem.

Plan Šunat Ovdim prema načelu nabave jeftinih malih stanova s djelomičnom vlastitom opskrbom sa živežnim namirnicama zaključen je već prije dvije godine, ali nije mogao biti ostvaren radi nedostatka sredstava. Četrnaesti kongres uporno je tražio, da se osnuje bar jedna takova naseobina i uvrstio je u budžet stavku od 8000 funti.

II. Odgojni budžet sastoji iz niza raznih stavaka: glavni dio sačinjava »redoviti budžet«, koji iznosi 74.000 funti. Pošto budžet postojećih škola iznosi samo 64.000 funti, određeno je 10.000 za otvorenje novih škola. Naravno, da ovi iznosi ne sadržavaju cjelokupnu potrebu židov-

skoga školstva u Palestini; velik dio doprinosi palestinski jišuv u formi doprinosa kolonijama i gradskim upravama kao i školarinom, a jedan se dio pokriva iz drugih izvora (na pr. subvencijama Ice i palestinske vlade).

Pored »redovitog školskog budžeta« određeno je 2000 funti za Centralnu školu u Emeku, 2000 funti za seminar mizrahističkih učiteljica i daljnjih 2000 funti za druge mizrahističke škole.

Jedno pitanje, koje je u prošloj godini bilo povodom mnogim poteškoćama i prouzrokovalo štrajk učitelja, bio je zahtjev učitelja, da Palestinska Egzekutiva odnosno Keren Hajesod jamči i za one zahtjeve učiteljstva, koji su nastali uslijed toga, što jišuv nije uvijek potpunoma doprinio svoj dio školskim troškovima. Kongres nije k tome pitanju zauzeo jasno principijelno stajalište; prijedlog kulturne komisije, prema kojemu bi cionistička organizacija imala biti vlasnica cjelokupnog školstva i da je za isto odgovorna (što bi značilo preuzeti odgovornost za cjelokupni školski budžet), otklonio je kongres, dok s druge strane nije izjavio, koja je juristička osoba odgovorna za uzdržavanje škola i za osiguranje plateža od raznih kontribuenata. Zadovoljio se time, da jišuv pozove, da učestvuje doprinosima za školstvo i da Egzekutivu opunomoći, da zatvara škole onih općina i kolonija, koje ne udovoljavaju svojoj dužnosti. Naprotiv je kongres obzirom na zahtjev učitelja, a na temelju neizvršenih plaćanja jišuva u zadnjih pet godina, a da nije stvorio principijelni zaključak, uvrstio u budžet 4000 funti kao prvu od 4 godišnjih rata za pokriće tih zahtjeva u ukupnoj visini od 16.000 funti.

Izdaci za universitet, biblioteku i tehniku sa ukupno 10.000 funti uvršteni su zadnji put u budžet Keren Hajesoda, jer će ih od naredne godine morati nositi universitetski fond.

Iznos od 3000 funti votiran je za gradnju Tahkemoni-škole u Tel Avivu.

III. Izdaci radnoga departementa pokrivaju potrebe nabave rada za nove useljenike i takovih radnja, koje služe, da se zapriječi neuposlenost. Pošto u zadnjoj godini nije bilo neuposlenih, to će se, ostane li razvitak stalan t. j. ako će se budžet pokrivati u svim stavkama, i radovi razviti prema planu, pa će biti povoljne prilike na palestinskom radnom tržištu.

Stavke od 7000 funti odnosno 3000 funti votirane su za kupnju dionica građevne kooperative Solel Bone i Olim Bonim.

IV. Za sanitarni rad votiran je iznos i to za Hadasu 23.000 funti, a za palestinske okružne blagajne 17.000. Ukupni izdatak Hadase iznosi prema nacrtu sanitetske komisije na kongresu oko 105.000 funti, a Kupat Holim 59.000 funti. Hadasa ima da dobije osim subvencije Keren Hajesoda još i doprinos od 50.000 funti od američke ženske organizacije Hadasa kao i jednoga doprinosa baruna Rothschilda, a pored toga na raznim platežima od jišuva 27.000 funti; Kupat Holim računa na prihode iz zemlje u visini od 38.000 funti. Prema tome Keren Hajesod doprinosi gotovo jednu četvrtinu budžeta Hadase i jednu trećinu Kupat Holima.

V. Od izdataka departementa za trgovinu i industriju određeni su prije svega iznosi od 25.000 funti, kojim će se učestvovati kod osnutka Industrijske banke. Sa isto tako velikim iznosom namjerava i Anglo-Palestine Company da učestvuje kod Industrijske banke. Nadalje učestvovat će KH sa 5000 funti kod Mizrahi-banke i 2000 funti kod Obrtničke banke; nadalje votirano je 2000 funti kao kredit za obrtnike, koji se ima podijeliti kao pripomoć za naseljivanje u gradovima, gdje još nema židovskih obrtnika. Trgovačkom departementu samome stavljeno je na raspolaganje 4000 funti u svrhu podjeljivanja manjih zajmova pojedinih preduzećima.

Stavka od 4000 funti za razna poduzeća odnosi se na pripreme radove kod provedenja koncesije na Mrtvom moru i jezeru Merom.

VI. Za Aliju stajalo je u prošloj godini Egzekutivi na raspolaganju budžet od 27.800 funti. Obzirom na jaki porast imigracije taj je iznos znatno prekoračen tako, da je u istinu iznosio 42.000 funti. Kongres nije samo uvažio pojačanu imigraciju, već je stvorio cijeli niz važnih zaključaka za razvitak transporta, turisticke i Hahšare.

Glede sredstava nije kongres tako vedužno postupao, jer dok je imigracioni departement tražio 68.200 funti, a imigraciona komisija 48.000 funti, votirao je kongres samo 39.000 funti, dakle manje, no što su bili efektivni izdaci u prošloj godini. To ne znači izgradnja, već skućenije i štednja, to ujedno i znači, da se taj sniženi budžet imade bezuvjetno namaknuti ako ne ćemo da nastanu velike poteškoće u imigraciji.

VII. Za »Upravu« t. j. za uzdržavanje cjelokupnog aparata Palestinske Egzekutive sa svim njezinim departementima, bilo je u prošloj godini predviđeno 15.000 funti. Taj iznos nije dostajao, jer se uistinu potrošilo 21.000 funti, dakle 5% budžeta, koji prolazi rukama administracije. U novi budžet uvršten je iznos od 19.000, t. j. nešto preko 3%. Kongres želi, da »budžet administracije« bude što manji, premda se mora naša javnost sprijateljiti s time, da budžetom od 600.000 funti ne mogu upravljati amateri, već samo dobro organizovani kader stručnjaka, koji se ali mora plaćati. Egzekutiva nastoji, da izdaci budu što manji, a isto tako i direktorij Keren Hajesoda.

VIII. Vanredni izdaci sadržavaju stavke za važne političke radove, koji su od zamašne važnosti za cijeli naš rad u Palestini.

IX. Stavka »Vjerske potrebe« prvi put su ušle u budžet cionističkog kongresa. Prije smo samo imali stavku Mizrahi. Sad su sve potrebe institucija Mizrahija uvrštene u budžetu dotičnih resora: imigracija i rad, odgoj, trgovina i industrija. Pored svega toga uvrštena je jedna stavka za vjerske potrebe, da se osiguraju vjerske institucije naših naseobina. Izdaci usledjuju na zahtjev Mizrahija u sporazumu sa vrhovnim rabinatom u Palestini.

X. Iznos od 4500 funti je prvi obrok od deset godišnjih obroka za otplatu staroga duga I. C. T-u koji potiče još iz vremena

Cionističke Komisije u Palestini (t. j. za vrijeme rata i iza primirja).

Ovim razlaganjem htjeli smo prikazati, da palestinski budžet za godinu 5686. predstavlja radni plan, koji je izradjen velikom pomnjom, trezno, stvarno i promišljeno. Budžet je mjeran na dosadašnjim prihodima Keren Hajesoda, mjeran ali na potrebama palestinskoga rada i sveudilj rastuće imigracije, znači tek donju granicu onoga, što je moguće, da ušćuvamo plod onoga rada, koji je stvoren u posljednjih pet godina. Moramo sve poduzeti, da taj budžet pravodobno pokrijemo i da Keren Hajesod uzimogne svaki mjesec Palestinskoj Egzekutivi doznačiti otpadajući dio od 50.000 funti.

Zagrebačka općina i zakonski predlozi

(Svršetak.)

V. odjeljak radi o »duhovnim i versko-samoupravnim predstavnicima i službenicima.« Za bolje razumijevanje moga stajališta hoću da se nešto opširnije bavim ovim odjeljkom. Poznato je, da do osnutka Saveza jevrejskih veroispovednih opština u Kraljevini SHS nije bilo jedinственoga predstavništva ovdašnjega židovstva. Pojedini predsjednici židovskih vjerskih općina bili su predstavnici svojih općina. Da cjelokupno židovstvo u državi bude spram vani imalo jedno predstavništvo, osnovan je Savez općina, a predsjednik toga Saveza predstavnik je židovskih vjerskih općina.

Nakon osnutka i konstituiranja Saveza općina stvoren je Savez rabina u Kraljevini SHS. To je jedna staleška organizacija. Nakon osnutka Saveza Rabina njegov je predsjednik imenovan vrhovnim rabinom. Ovo je lično odlikovanje. Suvršeno je istaći, da sadašnji nosilac te časti uživa sveopće simpatije cjelokupnog židovstva i da je židovstvu ugodno da se i jednom židovskom vjerskom službeniku dala vidna i vanjska čast.

I nijedan razborit Židov ne može da ustaje protiv te časti. Ali sa gledišta autonomije, sa gledišta sadašnjega ustrojstva vjerske općine ne možemo privoljeti, da se s ovom, po mome mišljenju, ličnosti podijeljenoj časti, veže djelokrug, koji se protivi tradiciji vjerskih općina, djelokrug, koji stvara židovsku hijerarhiju, za koju dosad nismo znali, koji vrijedja autonomiju, što je jedina doprinijela napretku i procvatu općina. Stoga je taj odjeljak neprihvatljiv u sadašnjoj formi.

Naslov vrhovni rabin je samo počasni, a spram Saveza Jevr. veroispovednih opština kraljevina SHS savjetnik in spiritualibus, dakle jednakoga položaja kao rabin prema svojoj općini. Član 17. bi imao glasiti: Na predlog Saveza jevr. veroispovednih opština u Kraljevini SHS podnesen Ministru vera postavlja Njeg. Veličanstvo Kralj vrhovnog rabina, te se njegove prinadležnosti odredjuju državnim budžetom i jednake su prinadležnostima episkopa drugih konfesija.

Vrhovni je rabin predstavnik rabina i duhovni savjetnik Savezu jevrejskih veroispovednih opština u Kraljevini SHS, u kojemu ima sjedište sa pravom glasanja.

Svi drugi stavovi člana 17. treba da otpadaju, dok ostali članovi spadaju djelom u općinski statut, dijelom u kazneni zakon.

»Brakovima Mojsijevaca« bavi se VII. odjeljak. Već sam ranije istaknuo, da u zakon o uredjenju vjerskih općina ne spada pitanje o formi sklapanja židovskoga braka.

Ima li u našoj državi pravnih oblasti, gdje bračno pravo uopće ili bračno pravo Židova nije kodificirano, ima se bračno pravo Židova regulisati posebnom novelom građanskom zakoniku. Napokon nije sasvim jasna tekstuacija čl. 26, jer se ne razabire, da li se odnosi samo na brakove član 25. ili na cijelo državno područje, gdje po postojećim zakonima postoji konfesionalno sklapanje brakova.

Odjeljak »verskoj nastavi i teološkoj školi« ima samo 2 člana. Član 28. govori o vjeroučiteljima na osnovnim, srednjim i stručnim školama, pa spada u školski zakon.

Član 29. sadržaje samo jednu odredbu o teološkom zavodu, koji bi se tek imao osnovati i to odredbu o mjestu, gdje bi se imao podići i o dužnosti »verske zajednice Mojsijevaca«, da se o njem stara.

Taj je član ovdje ne samo neumjestan, nego i preuranjen. Bude li se pristupilo osnutku teološkoga zavoda uredit će sva pitanja zakon ili statut o »Židovskom teološkom zavodu«.

Uz ove opće primjedbe hoću još da napomenem. Prema sadašnjoj tekstuaciji je čl. 17. u protuslovlju s čl. 28., jer po čl. 17. postavlja vjeroučitelje vrhovni rabin, a po čl. 28. Ministar vere i prosvjete u sporazumu s vrhovnim rabinom, i jedno i drugo ne može ostati. Škola spada pod ministarstvo prosvjete, pa je samo ministar prosvjete vlastan da imenuje nastavnika. Jedino bi se imalo svakoj vjerskoj općini priznati pravo, da ona za svoje područje predlaže ministru vjera vjeroučitelja.

Nadalje nije jasno, što se podrazumijeva pod »verskom zajednicom Mojsijevaca«? Zar sve vjerske općine zajedno ili samo Savez jevr. veroispovednih opština?

Apsurdna je druga stavka čl. 29. Zar za to, što je jedan naš mladić, koji se želi posvetiti teološkim studijama, bez odredbe »Ministra Vere u sporazumu sa Vrhovnim rabinom«, sam odabrao zavod, na kojem misli, da će udovoljiti svojim težnjama za naukom, ne bi mogao u našoj državi vršiti rabinsko zvanje?

Zadnji odjeljak bavi se »mešovitim odredbama«, koje su suviše, jer spadaju u zakon o vjeroispovjednim odnosima.

Razne vijesti

INTERVIEW DOPISNIKA LISTA »NOVY DZIE- NIK SA dr. WEIZMANNOM.

Na putu u Pariz, na sjednicu Egzekutive, boravio je prof. Weizmann za vrijeme Jom Kipura u Milanu, gdje je medju ostalim razgovarao s predstavnicima talijanske štampe.

»Nowy Dzienik« od 9. oktobra objavljuje jedan intervju svog milanskog dopisnika sa prof. Weizmannom, od kojega donosimo ovdje sljedeće:

To je, izjavio je prof. Weizmann, moj drugi Jom Kipur ove godine. Već sam u Beču morao polagati račune ili mnogoviše, napravili su mi račun o mojim djelima u prošloj godini. Kongres je bio obuzet jednom velikom brigom, brigom radi pojačanog useljivanja. Ne radi se sada više o starom haluc-

tipu. Novo doseljavanje, koje u glavnom teži za gradom, zateklo je cionističku organizaciju neprpravnu. Pojačanje gradske kolonizacije, pritjecanje kapitala i razvitak industrije i trgovine sile cionističku organizaciju, da pokloni veću pažnju ovim problemima, nego li je to do sada činila. Treba nastojati, da se pospješiti realizovanje Rutenbergova projekta, isto tako da se uskori izgradnja palestinskih luka. Morat će se stvoriti i novi finansijski zakoni, kako bi se moglo udovoljiti raznim potrebama gradskog useljavanja. Naše nacionalne mogućnosti bile su uvijek manje, nego li su potrebe emigracije, koja danomice raste. Ova okolnost bila je ona tobože nevdiljiva osnova one kadikad s velikim talentom vodjene opozicije. Pošto nije bila u stanju tužbe upraviti direktno protiv engleske vlade, opozicija, a to je i sasvim naravno, svu svoju srdžbu izlila je na mene i na moje kolege u Egzekutivi. Predbacivali su nam na najrazličitije načine, radi toga što Engleska nije striktno provela mandat. Ja neću da na sva ova predbacivanja odgovorim, nego ću samo primjetiti, da je jedino, što je mogla da učini Engleska, bilo održanje mira. Kad bi sve države svijeta htjele da nam daju Palestinu, ne bi to mogle. Palestina je jedina zemlja na Istoku, gdje od Nila do Eufrata vlada mir. Obistinjuje se proročanstvo naših profeta, da će to dugotrajniji biti mir i red, što će se više Palestina razvijati hvala jevrejskom radu. Cionizam nije nikakav pokret, koji računa na senzacije. Jedna se zemlja osvaja silom ili radom. Ja dodajem, da taj drugi put zahtjeva strpljenje, izdržljivost i znoj, ali se kod toga stavlja manje na jednu kartu i izbjegava opasnost, da se lomi šija. Pa i sami Arapi se uvjeravaju prema načinu kako naša kolonizacija sad napreduje, da mi nikad nemamo namjera, da ih potisnemo, nego da hoćemo da s njima stanujemo u mirnom susjedstvu. Oni se također manje opiru jevrejskom useljavanju i imaju više smisla za zajednički rad. Ja sam uvijek uvjeravao, da će doći čas, gdje će svi Jevreji sudjelovati u izgradnji Palestine. Predbacuje se Jevrejima, u posljednje doba, naročito u Americi, da oni nijesu nikakav element za izgradnju, da oni samo onda tamo dolaze, kada su već prve neprilike preturene i teren sposoban za laku eksploataciju. Jevreji cijelog svijeta osjećaju potrebu, da ova predbacivanja oslabi. Treba im priznati mogućnosti, da u izgradnji temelja naše nacionalne domaje u Palestini, snose jedan dio opće odgovornosti.

Čičerin o poljoprivrednoj naseobini Jevreja u Rusiji. U ponedjeljak, 5. oktobra, primio je ruski pučki komesar za izvanje poslove Čičerin, koji sada boravi u Berlinu, jednu delegaciju, koja se sastojala iz ove gospode: Dr. Baeca, predsjednika njemačkog saveza rabina, dr. Brodnitza, predsjednika Centralnog udruženja njemačkih gradjana jevrejske vjere, dr. Paula Nathana, predsjednika Potpornog društva njemačkih Jevreja, Kurta Blumenfelda, predsjednika Cionističkog udruženja Njemačke i profesora Alberta Einsteina.

Govorilo se o pitanju jevrejske kolonizacije u Rusiji, koju prate s interesom svi jevrejski krugovi. Čičerin je na postavljena pitanja dao tačna razjašnjenja o držanju Sovjetske vlade prema projektu poljoprivredne naseobine Jevreja, koji je ona pokrenula. On je prikazao u kojoj će formi tome pridonijeti mjere što ih je poduzela vlada, da se Jevrejima dadu iste mogućnosti za poljoprivrdni i nacionalni razvitak kao i drugim nacijama unutar Sovjetske unije.

Partajsko vijeće poljskih cionista. Ovih je dana održana plenarna sjednica centralnog odbora cionističke organizacije u Poljskoj, na kojoj se raspravljalo o mnogim aktuelnim pitanjima. Živo se diskutiralo o pitanju slijedeće sjednice Akcijonoga Odbora, na kojoj treba da se izabere nova Egsekutiva, te o stajalištu poljskih članova A. O. prema tome pitanju. Jasno je riješeno, kakvom taktikom treba oni da rade. Kao zastupnici Poljske trebali bi da sudjeluju na A. O. sjednici gg. Levite, dr. Hindes, dr. Rosenblatt i Heftmann. Ujedno je odlučeno, da se sazove 1. novembra partijsko vijeće poljskih cionista. U isto vrijeme treba da se održi konferencija svih Hahšara-kvucot, koje postoje u Poljskoj.

Palestinski ured u Rusiji. Prema jednom brzojavu ITA iz Moskve, sovjetska je vlada podvrgnula ispitivanju jedan statut Palestinskog ureda u Rusiji, koji se upravo osniva, da regulira iseljivanje ruskih Jevreja u Palestinu.

Skupština učitelja jevrejskog jezika u Americi. Od 22.—25. oktobra održat će se u New Yorku konvencija učitelja jevrejskog jezika. Računa se da će učestvovati oko 800 učitelja. Referate bi

trebali održati gospoda profesori Kaplan, dr. Turrow i Hajim Grünberg.

O Keren Hajesodu u Americi. Prva je veća Keren Hajesod kampanja započela ove godine u Clevelandu, gdje je kao glavni govornik govorio Hillel Silver pred mnoštvom od 2000 glava u hramu slobodnih zidara o bečkom kongresu i zahtjevima, koji proizlaze iz budžeta, što ga je on primio. Apelirao je, da se namakne kontigent od Dolara 125.000, koji je projektiran za Cleveland. Vodja Cleveland kampanje Izidor Kadis, javio je, da je već unapred zagarantirano 25.000 dolara. U Clevelandu vlada veliko oduševljenje za Palestinu i vodje kampanje imaju uzroka, da računaju na uspjeh apela.

— U hramu slobodnih zidara u Rochesteru bila je otvorena kampanja Keren Hajesoda dne 22. septembra. Glavni je govornik bio Rabbi Miliekowsky.

— U isto vrijeme kao Cleveland otvorio je i Canton svoj Drive i skupio odmah pri otvorenju 1500 dolara.

Proslava 50. rođendana Černihovskoga. Savez židovskih književnika u Berlinu dao je 7. oktobra literarno-muzikalno veče u ime proslave 50. rođendana pjesnika Šaula Černihovskog. Gg. dr. Bernfeld, Bergelson, prof. Heinrich Loewe i dr. Solovejčik govorili su o djelovanju pjesnika. Pjesnik se duhovitim govorom zahvalio govornicima i brojnim prijateljima hebrejskog pjesništva za čast, koja mu je podijeljena.

Dar britske akademije. Britska je akademija darovala jerusalimskoj biblioteci seriju Proceedingsa, koje je ona izdala i velik broj ostalih djela, koja je izdala akademija. Jerusalimska biblioteka dobila je biblioteku iz područja dječjih bolesti, što joj je testamentarno ostavio dječji liječnik dr. Gustav Meinrath, koji je umro 20. maja u Konstanci.

Otvorenje trgovačkog sajma u Tel-Avivu. Tel-avivski trgovački sajam otvoren je 4. oktobra. Vanredno je zastupano Palestinsko Odjeljenje, koje prilično potpuno obuhvaća poljoprivrednu i industrijsku produkciju zemlje. Posjeta je izvanredno brojna. Palestinska je željeznička uprava uređila radi sajma posebni željeznički promet. — Povodom otvorenja trgovačkog sajma u Tel-Avivu održala je Palestinska trgovačka komora u New Yorku svečanu sjednicu, na kojoj je među ostalima i engleski konzul u New Yorku održao govor. Skupština je poslala čestitke lordu Plumeru i palestinskoj vladi.

Telefonska veza između Egipta i Palestine. Dopisnik »Haareca« izvješćuje iz Kaira: Za vrijeme svjetskoga rata je, kako je poznato, engleska vojna uprava uređila telegrafsku i telefonsku vezu između Kantare i Palestine. Posljednjih dana pokrenuto je ponovno pitanje telefonske veze između Palestine i Egipta. Egipatska je vlada odaslala jedno od upravnika svoje telefonske mreže, da preduzme korake u tu svrhu, koji su i uspjeli. Očekuje se, da će linija biti za nekoliko tjedana predana javnoj uporabi.

Abel Kahnovo priznanje o izgradnji Palestine. Urednik newyorškog »Vorwärts-a« poznati američki socijalist Abel Kahn, koji se sada nalazi u Palestini, izjavio je u jednom govoru, što ga je održao u Tel-Avivu, da je upravo iznenadjen onim, što su Jevreji u Palestini do sada postigli. Uspjesi su premašili sva njegova očekivanja.

Iz Jugoslavije

UREDBA O NEDJELJNOM POČINKU.

Već smo u ranijim brojevima javili, kako se pokušava u pojedinim mjestima Bosne protiv jasne odredbe naredbe o nedjeljnom počinku, Židove siliti, da pored subote svetkuju i nedjelju. Do sad bio je najveći naš centar, Sarajevo, pošteđen od toga pokušaja. Sad kao da nekome ne daje mira, što se Židovi u Sarajevu još uvijek drže svoje stare tradicije i slave svoju subotu kao dan počinka, a ne nedjelju, pa je iznenada publikovano, da se ima uvesti prisilni nedjeljni počinak, nešto, što u jednakoj mjeri tangira Židove i muslimane. U židovskome pučanstvu vlada veliko ogorčenje i održan je, pošto nije koristila intervencija kod velikoga župana, veliki prosvjedni zbor, na kojem se oštro protestiralo protiv ove naredbe.

Ne će li se opozvati ovo naredjenje glede prisilnog nedjeljnog počinka, poći će jedna delegacija ministru, da se žali na ovaj nezakoniti postupak. (Kako doznajemo, otišla je čista ova delegacija pod vodstvom g. nadrabina dra. Morica Levija u Beograd. Op. ur.)

Nadamo se, da će ova intervencija kod ministra imati uspjeha, i da će vlada uputiti podređene joj vlasti, da vrše naredbe u smislu postojećeg zakona. Taj zakon izričito dozvoljava da se i drugi dan u tjednu mjesto nedjelje slavi kao dan počinka, pa nema razloga, da se sad odjednom hoće prisiliti Židove Sarajeva, koji već vijekovima slave subotu kao dan počinka, da svetkuju nedjelju.

Protiv ovoga postupka mora da ustane cjelokupno židovstvo naše države, jer nije samo stvar sarajevskih ili bosanskih Židova, kad se vrijeđaju prava židovskoga pučanstva, koja su mu Ustavom zagarantovana. Očekujemo, da će i Savez jevrejskih vjeroispovjednik općina sa svoje strane odlučno prosvjedovati kod ministra i zatražiti, da se odmah dade povući naredbu o prisilnom nedjeljnom počinku.

Iz sjednice Radnoga Odbora. Radni je Odbor u svojoj sjednici od 14. o. mj. primio do znanja dopis predsjednika Saveza Cionista, u kojem javlja da će kod ministarstva saobraćaja ponovno intervenirati radi 50% popusta na željeznicama povodom Saveznog Vijeća, zatim dopis privremenog upravitelja Žid. narodnog društva u Novome Sadu, g. Viga, u kojem javlja, da će se 1. novembra održati glavna skupština na kojoj će biti izabran novi odbor M. C. O. jer je dosadanji demisionirao. Jehuda Altmann javlja o svojoj intervenciji kod Hanhale Keren Kajemeta u Jerusolimu radi kupnje zemljišta za jugoslavensku farmu i moli da i Savez intervenira kod KKL da on plati ma i nešto veću kupovninu za ostatak od 300 dunuma. Tajnik dr. Singer izvješćuje o tehničkim pitanjima Saveznog Vijeća, a zatim se raspravljalo o pojedinim pitanjima S. V. i o sastavu R. O.

ZIDOVSKO OMLADINSKO KOLO U ZAGREBU.

(Povodom prve redovne glavne skupštine).

Rodjeno iz nezadovoljstva nedovoljnim radom zagrebačkih društava, koja su rasirgnuta, odijeljena jedna od drugih, trošila više energije na različite dogovore o radu, negoli na san rad, bilo društveni bilo zajednički. — Kolo može da gleda na sedam mjeseci uspješnoga rada, i ako mu još treba štošta učiniti, e da se izvrši cilj, koji je bio na umu osnivačima: da Kolo postane ugodnim i voljkim sastajalištem čitave zagrebačke omladine, koja će u svom Kolu nalaziti vječitih poticajeva, a u raznim kurzevima i u grupama i mjesto intenzivnoga rada.

U nedjelju, 4. oktobra, pokazala je glavna skupština, da je Kolo voljno koračiti ovomu cilju. Pozdrav dotadašnjega predsjednika Cvi Rothmüllera, referat potpredsjednika Joe'a Rosenberga o rezultatima Kola, izvještaj tajnika Ture Schwarza o radu u minuloj periodi, svi su jednako označili uspjehe dosadašnjega rada i konstatali, da je u Kolu probila snaga same omladine, one omladine, koja se dosad nije nigdje pravo udomiła, koja nije nalazila polje rada van u Diletantskoj Sekciji i sličnim pojavama prolaznoga značaja. Vodje i vodiči bili su samo pomoćnici; oni su svojom energijom i protiv volje dotadašnjih društava osnovali Kolo; oni su izdržali i bez pomaganja akademske omladine — pa su time stvorili ostaloj omladini mogućnost, da se izživi u svom krugu. Referenti su ujedno izrekli, da rad Kola ne može zadovoljiti; on mora da postane intenzivniji i plodniji. Zagrebački kibuc Ahdut Hafim može da donekle posluži Kolu uzorom; ugledanjem u njegov hebrejski, odgojni i sabirni rad može Kolo da postigne još mnogo bolje rezultate. Grupe treba da se izgrade i učvrste, jer već dosadašnji rezultati pokazuju, da su one težište rada.

Iza referata razvila se živahna generalna debata, u kojoj se govori o snošaju Kola i ostalih zagrebačkih udruženja. Snošaj s Ahdut Hafim je srdačan i bratski: zajednički rad oko

hebraizacije, prijateljstvo između cofeskih i kolaških vodja opravdavaju nadu, da će uskoro doći do još uže saradnje, možda do periodičnih zajedničkih sastanaka vodja, gdje će jedni i drugi referirati o kvucama, pa će se tako razviti živa veza. Djevojačkoga društva »Bnot-Cijon« više nema; članice su mu što u Ahduti što u Kolu. »Literarni Sastanci Židovske (Srednjoškolske) Omladine«, nekad vodeće društvo, izgubili su pravi smisao, otkad je velik dio srednjoškolaca u Cofeu, a ostalima je dana najbolja prilika da rade u Kolu, koje i vode njihovi seniori. Izgubivši smisao, oni životare, a ne mogu da se pravo aktiviraju ni u kojemu pravcu. Snošaj s »Judejom«, o kojemu je bilo najviše govora na skupštini, zaista još nije povoljan, naprosto s razloga, što judejanci ne rade ni u Kolu niti u Judeji. »Judeja« bi imala da postane akademski klub s političkim zadacima, dok bi se odgojni rad vršio u Ahdut-Hacofim i u Kolu, pa bi se judejanci morali tuđe aktivirati.

Čini se, da će novomu odboru uspjeti, da izgradi Kolo u pozitivnom smjeru. Grupe vode Jula Weiner i Etelka Gorjanić, a ima još jedna muška grupa bez vodje. Osnivaju se nove grupe. Tako će se možda koncentriranim radom stvoriti u Zagrebu zdrav omladinski život, koji će se ispoljiti u dvije, bratskom saradnjom povezane stanice, u Žid. Oml. Kolu i u kibucu Ahdut Hacofim.

Požega. Kada su se sletaši vratili sa sleta u Osijeku kući, počeo je opet, nakon dugog vremena, redoviti društveni rad u »Hagiboru«. Tjeđno se drže jedamput društvena sijela, dok se jedna grupa dnevno sastaje. Milan Haas održao je referat o Kongresu. Hebrejski se uči kod rabina dr. L. Rotha. 10. o. mj. održano je sijelo za omladinu i gradjanstvo. Predavanja su držali dr. L. Roth i Milan Haas. 11. o. mj. održana je čajanka, koju je otvorio Zdenko Haas, deklamiralo se i čitalo (Zd. Brod) iz »Gideona«. Čisti prihod te čajanke (500 Din.) predan je Tiskovnom Fondu »Gideona«. — Upravo se radi na osnutku nogometne sekcije. — Mnogi omladinci, koji su do sada radi u raznim nežid. društvima, stupaju u »Hagibor«. — Po svemu se čini, da će Požega oživiti i prekinuti dosadašnji nerad.

Hug Ivri, Zagreb. Slijedeći sastanak bit će u utorak 20. o. mj. u 8 i pol sati na večer u »Židovu«, Ilica 31, III. kat.

Boruchow, Zagreb. Slijedeći sastanak održat će se u subotu 17. o. mj. u 8 sati 15 č. na večer u Menzi (Palmotičeva ulica 16).

IZLOŽBA SLIKA GDJE. FILIPINE SINGER,

koja je do 10. o. mj. bila u salonu M. Schira, nastavlja se sada u stanu slikarice, Gjorgjićeva ulica br. 17, I. kat.

Mi smo imali priliku, da vidimo izložene slike, te smo sa lijepom i dobrom izradbom istih bili ugodno iznenađeni. Gospodja Singer posvećuje svojim radovima mnogo mara i razumijevanja, što je i kritika zagrebačkih dnevnika i ilustrovanih listova osobito istakla.

Cijene slika omogućuju gotovo svakome, da svoj stan ukraši kojom ukusnom izvedbom.

ŽIDOVSKO NARODNO AKADEMSKO DRUŠTVO »JUDEJA« U ZAGREBU.

Ovime se sazivlje za

četvrtak 22. oktobra 1925.

u pol 9 sati na večer u Vijećnicu Bog. Općine (Palmotičeva ulica 16)

XXVII. redovita glavna skupština

sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Referat o XIV. Cion. kongresu i III. Kongresu Svjet. Saveza Cion. Visokoškolaca.
3. Tajnički izvještaj.
4. Blagajnički izvještaj.
5. Debata o izvještajima.
6. Izvještaj revizionalnoga odbora.
7. Biranje novoga odbora.
8. Eventualija.

Pozivlju se i seniori »Judeje«, da glavnoj skupštini prisustvuju.

Predsjednik:

Filip Reiner, cand. jur.

Tajnik:

Zvonko Rosenberger, cand. jur.

Duguje Račun razmjere za »Židov« 30. septembra 1925. Potražuje

Račun blagajne	489.83	Vjerovnici	24579.10
Dužnici	2090.45	preplate	11810.—
za pretplatu	53165.—	Prelazni računi	9727.35
" ogläse	3387.75	Tiskovni fond	13016.58
	59133.03		59133.03

U Zagrebu, 30. septembra 1925

Izdatak Proračun za »Židov« od 1. I. do 31. XII. 1926. Primitak

52 broja i tisak po broju 1700-	88400.—	Pretplata 960 x 100.—	94000.—
Papir 1875 kg x 8 din.	15000.—	Anonse	44850.—
Beriva redakcionog i administrativnog osoblja	39000.—	Prinos KKL	11250.—
Provizija za anonse, stanarina, rasvjeta i loženje	15000.—		
Poštarina i razno	5000.—		
	162400.—		162400.—

Šport i gimnastika

Konstituirajuće Vijeće Jugoslavenškoga Okruga Svjetskoga Saveza »Makabi«

obdržaje se u nedjelju, dne 18. oktobra točno u 8 sati u jutro. Nastavak Vijeća je u 2 sata poslije podne.

Članski sastanak »Makabija«.

U četvrtak, 8. oktobra bio je priredjen članski sastanak, na kojem su referirali gosp. Josip Pribram »O stanju židovskog sporta u svijetu i o Makkabi-Weltverbandu, njegovoj historiji i organizaciji«, a gosp. Samuel Deutsch »O stanju žid. sporta i gimnastike u Kraljevini SHS, te o značenju osnutka Okruga za kraljevinu SHS po židovski sport u nas.

Na referente nadovezao je predsjedatelj gosp. dr. Braun izvješćujući o svim pripravnim radnjama oko osnutka Okruga, koje je poduzeo Makabi kao prijavni odbor okruga. Istakao je ponovno eminentnu potrebu jedne ovakove stručne organizacije i želju, da ovaj treći pokušaj, koje poduzimlje Makabi, urodi uspjehom. Ako i ovaj puta društva pokažu svoj posvemašnji neinteres, tad sumnja, da li će ikada nekome pasti na um, da iole nešto opet poduzme.

Delegatima za Vijeće budu izabrani gg. Josip Wach s i Zvonko Fuchs, koji će uz pripravni odbor (gg. dr. Braun, Pribram, Deutsch, Pfeiffer i Kohn) zastupati zagrebački Makabi.

Na gornje referate mi ćemo se povodom izvještaja sa Vijeća Okruga, jer će referenti i tamo slični predmet obraditi, osvrnuti.

Sastanak, na kojem smo vidjeli i začasnog predsjednika Makabija g. dra. Dragutina Zwiebacka, bio je dobro posjećen, od većinom starijih članova, koji su sa interesom pratili razlaganje referenata.

Nogometna momčad Makabija odigrala je već dvije utakmice za ovogodišnje prvenstvo I. b razreda i obje odlučila u svoju korist.

Momčad igra ove godine vrlo požrtvovno i lijepo — svoje redove pomalo pomladjuje — i ima nade, da će ove godine zauzeti u prvenstvu mjesto, koje je po snazi ide.

Momentano stoji sa 4 boda i goaldiferencom od 4:2 na drugom mjestu, no odigrala je — zbog minulih velikih blagdana — i najmanje utakmica.

4. X. Makabi tuče Zmaj sa 3:2 (1:0).

Na momčadi se opaža manjak igara. No dokora se snalazi i postizava vodstvo po Fuchsu I. iz jedanaesterca. — Drugi goal dao je Fenichl, a treći opet Fuchs I.

Prije utakmice predan je dugogodišnjem bivšem kapetanu I. momčadi g. Alfredu Hevesu, vrlo zaslužnom Makabejcu, dar od uprave i lijepa statua nogometasa, dar igrača Makabija, u znak pažnje prigodom stote njegove utakmice, odigrane za Makabi.

11. X. Makabi tuče Iliriju sa 1:0 (0:0).

Utakmicu dobila je izvrsna Makabijeva obrana: Gjori—Šorš i halfovi Pollak i Fuchs II. Slaba

tačka bio je centerrhalf Neumann, pa je navala zbog toga držala odviše napad. Navala je već prilično inače uigrana, no opaža se manjak jednoga sigurnog strijelca. U polju se kombinira lijepo, no pred goalom nema sigurnosti. Inače bi cijeloj momčadi trebalo kudikamo više racionalnoga traininga — osobito trčanja!

Goal su dali Fuchs II.—Fenichl iz kaznenoga udarca u udaljenosti od kojih 40 m. (loptu odbijenu od prečke turio je u goal Fenichl).

Književnost

»GIDEON« NA RASKRSNICI.

Ako prolistamo četverobrojem »Gideona«, slobohdnoga mjesecnika židovske omladine Jugoslavije, i ako smo uza to upućeni u stanje »Gideona« i u pokušaje, koji hoće da mu osiguraju nastavak izlaženja — onda ćemo vidjeti, da je »Gideon« danas na raskršću.

Iz različitih enuncijacija Saveza Žid. Oml. Udr. vidimo, kako mu je težnja, da iz omladinskoga lista postane revijom jugoslavenškoga židovstva. Iz te težnje izvire traženje saradnje starijih, kao i zahtjev financijske pomoći.

Naprotiv u samom »Gideonu« ovaj puta više nego igda dominira omladina. Dok su dosad gotovo svi brojevi od veće česti bili ispunjeni prevodima, dotle se ovdje pored dobrih prevoda nalazi dosta mnogo originalnih radova, medju kojima, naročito izbijaju pjesme.

Čini se po tom, da je sticajem prilika »Gideon« postao baš sad omladinskim listom, kad hoće da bude opće židovska revija. Imade tome i dubljih razloga. Zasad barem je nemoguća židovska gradjanska revija, jer je naše židovstvo tako slabo, razdijeljeno u tolika jezična područja i pocijepano u tako protivne ambijente, da bi svaka revija bila osudjena na propast. Nosiocem revije može da bude samo omladina, jer je ona najvećma preturila pocijepanost, jer ona po osjećaju jedinstva dolazi do zahtjeva svoga glasnika, koji će da bude izričaj njenja života.

Plemenit i važan zadatak te omladinske revije ima da bude i onaj, da oko sebe okuplja i starije; da im otvori svoje stupce i da mi daje prilike, gdje će iznad borba svagdašnjice izricati stvari trajnije vrijednosti.

Broj 9—12 jest dobro uredjen i odličan po sadržini. To je vrhunac dosadašnjega nastojanja. Priložena reprodukcija »Mojsija« Slavka Brila mora se smatrati vrijednom skulpturom; Meštrovic je o njoj izrekao vrlo povoljan sud. Od 22 pjesme ima svega 2 prevedene, od Šaula Černihovskoga (preveo Šalom Freiberg). O pjesniku ima kratka bilješka u povodu njegova jubileja, dok Jula Weiner vrlo lijepo opisuje samu jubilařnu slavu u Beču. Od originalnih pjesama valja s priznanjem spomenuti Samuela Romana (Tuzla), koji nam unatoč svojoj mladosti u 10 pjesama

pruža naročit užitak. I ostale pjesme (Čiča Gross, Erih Artur, Moni de Buli) doimlju se ugodno; Albert Weiss i Ješua Kajon svojim pjesmama daju vrijedne priloge k upoznavanju duševne situacije u omladini. — Iznesen je odlomak iz Ašovoga romana Mary, koji plastično riše istočnožidovski geto. — Među člancima dominiraju kongresni dojmovi (Leja Levi, Čiča Gross, Ture Schwarz), dok je kongres prikazao i Zvonko Rosenberger u Cijonističkom pregledu. Naročitu pažnju zaslužuje članak Egon Goldnera o savremenim židovskim kompozitorima. Š. Anskoga »Znakovi Mašijakovi« iznose tu temu prema starim izvorima. Iz knjige Agade od Bjalika i Ravnickoga donesen je oveći broj izreka, koje osvjetljavaju vezu Izraelovu s Palestinom. Iako taj agadički dio gubi u prevodu mnogo od svoje svježine, ipak je bila korisna i dobra namisao iznositi te odlomke, da iz njih omladina barem donekle upozna duh starih izvora.

Slijedi kritički dio: bilješke i pregledi. Možda se baš ovdje najjasnije vidi razvitak »Gideona« u posljednjim godinama. Moramo se upravo čuditi zrelomu shvatanju omladine, njenome kritičkom, a ipak pozitivnom stavu, kojim ona prati događaje u našem svijetu. Njeni su pregledi rizična kritičkih poticajeva. U cijonističkom, omladinskom, palestinskom, umjetničkom, muzičkom, sportskom i književnom pregledu tretira se bezbroj pitanja: kongres, sefardska konferencija, visokoškolski kongres, omladinski slet; pitanje zemljišta u Palestini. Abel Pannova izložba u Beču; program osječčkoga koncerta; Makkabi-Weltverband; Jüdischer Almanach; Jevrejski Almanah, Rathova knjiga; Ašova Mary itd. Fali kritički prikaz kempa Ahdut Hacofim na Bledu, koji je lijepo opisala Leja Levi. O bilješci Cvi Rothmüllera, koji tretira pitanje, kako da se prenose hebrejske riječi u hrvatski jezik, i koji iznosi neka originalna i interesantna mišljenja, donijet ćemo mišljenje iz stručnoga pera.

Sve u svemu »Gideon« odaje kontakt sa životom. On nam ujedno dokazuje razvitak omladine, a tome je razviku uzrokom upravo »Gideon«. Mi mu želimo stoga, da nastavi izlaziti i da bude glasnikom omladine i svih onih, koji teže za pomladjenjem židovstva.

š. b.

Jevrejski Almanah za godinu 5686. Izdaje Savez Rabina kraljevine S. H. S. Uredili su dr. Leopold Fischer, nadržbin u Vršcu, i dr. Mojsije Margel, rabin u Zagrebu. Već davno postojala je u nas želja, da se izdaje jedan almanah, pa nas je sve vrlo radovalo, kad smo čuli za odluku rabinskog Saveza, da izda ove godine svoj prvi almanah. S pravom smo očekivali, da će ovaj almanah biti djelo muževa, koji radeći na znanstvenom židovskom polju, žele da i širu židovsku i nežidovsku javnost upoznaju sa raznim područjima židovskoga umovanja i znanja. I svaki tko poznaje sve teškoće, da se znanstvene rasprave ipak pišu tako, da i laiku budu razumljive, znat će da cijeni nastojanje pojedinih autora, da se oduže i temi i čitalačkoj publici, iako to nije uvijek potpunoma uspjelo. Redaktori nastojali su, da im saradnici obradjuju teme, koje su od naročitog interesa naše židovstvo, pa moramo reći, da je to i uspjelo, naročito u pogledu istorije, pa bi samo poželjno bilo da se u tome smjeru i dalje radi i ne čeka s radovima dotle, dok će opet izaći jedan almanah. Dr. Šik ponovno toplo pledira, da se obradjuje istorija jugoslavenskih Židova, te daje puno poticaja za taj rad, a naročito navadja vrela iz kojih bi mogli crpiti gradju za ovakovu istoriju. Dobar je prikaz dra. Schulsingera (Djakovo), o pravnom stanju i gospodarskom životu Židova u Štajerskoj i Kranjskoj. Dr. Diamant piše o istoriji najstarije, zemunske općine, dr. David Alkalaj o posveti i gradnji beogradske sinagoge »Bet Israel«, a dr. Moric Levi (Sarajevo), daje nam u jednom lijepo i s puno mara pisanom eseju sliku o radu i djelovanju znamenitog sarajevskog hahama Davida Parde, dok nam vrhovni rabin g. dr. Isak Alkalaj daje vrlo lijep i potpun popis svih židovskih knjiga, koje su štampane u Beogradu i koji nam pokazuje, koliko je bilo kulturnog rada u toj staroj i uglednoj židovskoj općini. Od biblijskih tema koje su obradjene spominjemo članke gg. dr. Glücka, dra. Kaufmanna, dr. Fischera, dra. Margela, dr. Schwarz i dra. Urbacha, te su naročito ovi radovi, koji traže mnogo obzira. Pisci su nastojali da svladaju često nešto oporu materiju, koja kao da ne voli široki krug, pa se ne osjeća dobro u velikom društvu i još se uvijek hoće ograničiti na maleni, ali tim privrženiji, krug ži-

dovsko-obrazovanih muževa. Od svih tih radova treba naročito istaći raspravu gg. dra. S. Schwarz i (O knjizi Samuelovoj), dra. M. Margela (Primeri iz rabinske poezije) i dra. Fischera (Iskopine na Orijentu), koji su na visini. Konačno bi još trebali i beletristiku spomenuti, koja je dosta slabo zastupana. Nalazimo nekoliko prijevoda Bjalikovih pjesama od Cvi Rothmüllera, zatim satira od Kišickoga i prijevod nekih Agada od g. rabina Deutscha u Ludbregu. Obilan je za to književni pregled, koji u vrlo kratkim ocjenama hoće da upozna čitatelje sa sadržajem djela, pa treba da izrazimo svoje priznanje marljivome recenzentu.

Vrlo dobro će poslužiti našoj publici tumač naših obreda, a svakako je od velikog interesa, što su objelodanjeni i oni sefardski obredi, koji se razlikuju od aškenaskih. Čudimo se, da se u kalendaru nijesu navela istorijska data. Spomenuti treba još statistiku i popis svih židovskih institucija u našoj državi.

Sve u svemu znači almanah jedno obogaćenje naše knjige, pa smo uvjereni, da će naredni almanah sigurno popraviti sve ono, što bi imali u tehničkom pogledu prigovoriti.

Ispravci statistike: U rubrici Razno, Darovi zemlje dolazi umjesto 680.— 745.— ukupni iznos pod Razno mjesto 2293.50.— 2358.50.—. Prema tome se mijenja skupni iznos Darovi zemlje 278.880.94 na 278.945.94.—, te konačna svota 720.797.01 na 720.862.01.—. Pod br. 2) Darovi ispod 200.— Dinara izostalo je mjesto Vrbanja.

VJESNIK SAVEZA ŽID. OML. UDRUŽENJA.

Broj 6. 16. X. 1925.

1. **Gideon.** Izašao je konačno br. 9.—12. Upozoravamo Vas, da zaista izvršite sve, što smo od Vas zatražili. Napose javljamo, da će ovih dana primiti predstojništva bogoštovnih općina dopis, u kojemu tražimo čitav niz pomoći. Vodstva naših društava neka iza 20. podju mjerodavnim licima, pa da energično zastupaju naše zahtjeve.

2. **Haaviv.** Izlazi I. broj. Ovaj broj treba da se što brže raspača i prode u što više porodica. Imenujte dva tri člana, koji će preuzeti raspacavanje, da se osigura izlaženje. Upozoravamo Vas, da broj pretplatnika mora da bude još jedamput toliki kao lani.

3. **Iskaznice.** Razaslati popisi članova neka se odmah korigiraju i vrate. Iskaznice će se izdavati tokom mjeseca novembra.

4. **Izvaci iz tekućih računa.** Zbog nedostatka ljudi u Misradu izvaci još nijesu dogotovljeni. Razaslat će se ovih dana.

5. **Imenovanje.** Članom Misrada imenovan je Ješua Kajon za kontakt s Hanhagom.

6. **Materijal za Hanuku.** Molimo sva udruženja, da nam bez oklijevanja stave na raspolaganje materijal za priredbe, jer je Hanuka već 12. decembra. Ujedno nam treba javiti sve želje u pogledu materijala: hoće li biti dječja ili drukčija priredba; koliko ima djece, muške, ženske; treba li komad ili su dovoljne scene i t. d.

7. **Personalija.** Član Hanhage Šalom Freibergerman stanuje ove godine u Würzburgu (Njemačka). Njegova je adresa: Š. F. bei Frau Schmitt, Reibeltgasse 2½. Član Hanhage Cvi Rothmüller ostaje u Zagrebu do iza Vijeća Saveza Cionista, gdje će održati kulturni i omladinski referat. Iza toga putuje u Würzburg, do daljnje ga mu treba pisati na Šalomovu adresu.

8. **Ured za nabavu knjiga.** Naručene su sve knjige, pa molimo naručitelje neka se strpe.

Upozoravamo udruženja, da preko nas mogu nabaviti vrlo dobar »Jüdischer Almanach« (vidi vanredno povoljne kritike u »Židovu« i »Gideonu«). Mjesto originalne cijene od 45 Dinara dobivaju ga naši članovi za 35 Dinara plus poštarina. Almanah će ovih dana primiti za svoju knjižnicu sva udruženja za koja mislimo da im je potreban. Udruženja imadu odmah poslati novac (36 D. s poštarinom). Za ostale narudžbe mora se novac poslati unapred.

Ujedno upozoravamo sva udruženja i sve članove, da nam je omogućeno nabaviti uz osobito povoljnu cijenu monumentalno Dubnovljevo djelo: »Weltgeschichte des jüd. Volkes« u 10 svezaka, od kojih su dva dosad izašla. Dok svezak inače stoji 15 zlatnih maraka (oko 200 Din.), dobivaju ga naši članovi po 150 Dinara, ali se dabome moraju obvezati na preuzimanje svih 10 svezaka. Knjige su uvezane u čisto platno i vrlo su lijepo opremljene. Ova pogodnost vrijedi samo do 25. oktobra. Svako jače udruženje mora da nabavi ovu knjigu, a plaća je nakon izlaska svakoga sveska. Novac za prva dva sveska mora se poslati unapred.

9. **Savezni zbornik.** Na Hanuku mislimo izdati zbornik, koji će sadržavati priloge iz svih dijelova Saveza. Budući da zbornik ima prikazati rad, život i stvaranje, savezne omladine, bit će nam svaki prilog dobro došao. Stoga nam pošaljite različne radove iz arhiva; predavanja, pjesme, fotografije, koje ilustriraju vaš život.

Prilozi treba da stignu najkasnije do 10. novembra.

Misrad S. Ž. O. U.

PROGRAM RADA S DJECOM.

Prošli su blagdani, nastaje hladnije vrijeme, izleti su sve rjeđi; nastao je momenat gdje se pitamo: što da radimo ove godine s djecom? Kod toga treba da razlikujemo sam odgojni rad i sprovođenje različitih akcija. Učenje palestinoigrafije, pjevanje, pričanje, vještarsva pripadaju odgojnomu radu. Širenje Haaviva, priredba na Hanuku i ovakve stvari jesu akcije. Zadaća je onih, koji rade s djecom, da povežu ta dva područja, da i sve akcije podrede odgojnomu planu. Treba dakle da prije svega sastavimo plan rada bar za neki odsjek vremena, jer je mnogo lakše raditi po planu, nego prepustati sve slučaju i raspoloženju. Ja predlažem, da načinimo plan do Hanuke, koja ovaj puta pada vrlo rano (12.—19. decembra).

Hanuka je dan, kad se gotovo u svakom mjestu priredjuje kakva priredba: bilo dječja, bilo za odrasle. Vrijeme je dakle da se pitamo: što ćemo na Hanuku? Predlažem, da svaki o tom razmisli i da najkasnije do 25. oktobra piše Misradu kako on zamišlja rad za Hanuku. Ja sa svoje strane obećajem, da ću zainteresovati neke ličnosti, neka po mogućnosti do toga vremena napišu kakav igrokaz za Hanuku. Zasadu nemamo baš mnogo stvari, ali ja ću nastojati da medju jevrejskim stvarima nadjem koju zgodnu i da je priredim za nas. Vi svaki i svaka činite isto, zanimajte se, tražite, sastavljajte, tako da bude dovoljno materijala za sva mjesta.

Ovih dana izlazi »Haaviv«. Drugi tjedan neka bude posvećen njemu. Djeca i stariji, svi neka nastoje da bude što više pretplatnika, i da ga što više djece dobije u ruke. Na sastancima neka se već sada pripovijedaju pročitane priče, neka se uče naizust pjesmice, pa će se vidjeti, koje dijete ima za što dara. Neka se priče pokušaju dramatisirati. Djeca razdijele uloge, jedan je redatelj, i priča se prikazuje. Dobra prilika za vodju, da upozna djecu, a još bolja da (ako ima talenta) improvizira češće ovakove predstave.

Vještarsva neka se nastave kao lani. U Zagrebu se dobiva dobar plastilin i tko treba, neka se obrati na mene. I za sve druge stvari poslaću materijala, ako budete tražili. Do Hanuke neka se načine predmeti za bazar, da se provede ono, o čemu smo se na sleđu dogovorili, prodavanje tih predmeta u korist KKL. Pri tome upozoravam sve one, koji lani nijesu radili s djecom, a ove godine to žele, neka mi pišu, ako trebaju kakovih uputa, a inače im preporučam da pročitaju moje lanske članke u »Gideonu« i »Vjesniku«.

Uz ovaj program treba i učiti. U prvom redu zemljopis Palestine i povijest Židova.

Iz zemljopisa preporučam zasada: Klimatske prilike. Početak kišne periode. S tim u vezi o svetkovanju Sukota. Nadalje gore i rijeke. Od plastilina neka se napravi relijefna karta. Svako dijete dobije komadić plastilina. Na daski je zemljovid ili skica Palestine. Djeca neka već znadu imena pojedinih gora i rijeka, pa sad svako dijete naljepi svoj komadić na ono mjesto, koju goru hoće da načini i neka lijepo izradi oblik gore. Pri tom neka se dakako pazi na oblik i visinu, da bude nekoga razmjera u svemu. To se može ponavljati nekoliko puta, dok sva djeca dobro ne znaju, gdje je koja gora i kako se zove. Onda se može tek prijeći na floru i faunu. Metoda je poredbena. Slični poznati krajevi se poredjuju s nepoznatima. Poslije dolaze kolonije gdje se može ići redom po starosti ili veličini. Daskora će izaći Palestinografija od Jože Milhofera, koja će nam u tom radu mnogo koristiti, za sada vidi »Haaviv« II. god. 9.—10. br.

Kad budemo učili o kolonijama, neka spretniji dječaci pokušaju da načine modele od kartona. Neka se svakako nauči pjesma El jivne hagalil, jer se na taj način lako upamte mnoga imena. Pjeva se recimo: Atlit lanu bijhuda, el jivne hajhuda, baruh jivne hajhuda. Ili: Emek lanu begalil el jivne hagalil, baruh jivne hagalil. Tako se umeću vazda nove riječi. Ako koja mjesta ne znadu note, neka mi jave.

Koji su haverim—ot na sletu tražili da im pošaljem knjiga i materijala, neka sada pomove svoje želje, jer ja nijesam ništa zabilježila pa ne znam.

Isto tako treba da svako društvo ili svaki koji radi s djecom imade kompletna godišta »Haaviva«, Jakobijevu Izraelsku povjesnicu (sadržaje biblijske priče) i Schwarzovu Povijest Židova I. i II. Svakako imadu sva društva odmah javiti, da li rade s djecom, tko radi ove godine i kako radi; nadalje neka pošalju popis priručnih knjiga, brojeva Haaviva, da im mogu poslati što im fali. Ako budete imali potrebne knjige, imat će se svagda dosta gradje za sastanke. Napose treba paziti na to, da se ne zaboravi ništa, što je jedamput izašlo u »Haavivu«. Pjesmice treba da se dobro upamte i zgodimice ponavljaju; priče treba da se češće iznova pričaju; poučni članci neka se upotrebljavaju kod svake zgođe.

Tako bih recimo preporučila, da se u vezi s učenjem palestinoigrafije upotrijebe svi članci, sve priče iz Palestine, a napose sve pjesme. Tako se veže korisno s ugodnim, a to je najbolji način, kojim ćemo postići cilj: da nam rad s djecom ne bude pusto školsko učenje, a ni sama pusta igra, nego da se djeca osjećaju ugodno u svojoj zajednici, a ipak da unesu u dom i ponesu u život židovskog osjećaja i barem nešto židovskoga znanja.

Jula Weiner.

כשר Restauracija „KARMEL“

u prostorijama prijašnje restauracije Andžela, Petrinjska ulica 26.

Solidna i dobra podvorba, vazda svježja i dobra kuhinja.

Abonenti dobivaju popust.

Za obilnu posjetu moli

Restauracija „KARMEL“

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svih vrsti stakla

Porculana

Svjetiljaka

Ogledala

Okvira

Staklenih ploča

Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.

Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

Emmy Baum rođ. Lederer

Felix Baum

vjenčani u Vinkovcima

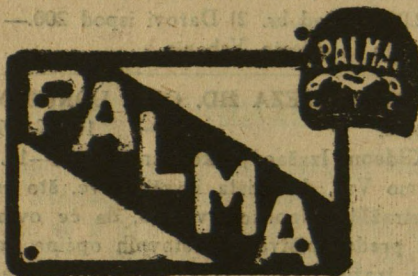
u mjesecu listopadu 1925.

„M A C H E R“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, ve, liki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže-najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

Kaučuk pete i potplate.

Fanika Wiener rođ. Neumann

Julije Wiener

vjenčani u Zagrebu

u mjesecu listopadu 1925.

Natječaj

Kod Židovske bogoštovne općine u Slav. Požezi imade se popuniti mjesto

rabina

Natjecati se mogu državljani SHS, koji su svršili visoku rabinsku školu ili se iskazuju svjedodžbom triju rabinskih autoriteta.

Propisno obložene molbe sa naznakom dosadašnje djelatnosti imadu se do uključivo 20. novembra o. g. predati kod potpisane općine.

Rabin imade ujedno podučavati školske obvezanike na pučkoj školi i kr. velikoj gimnaziji.

O izboru odlučuje glavna skupština, koja ujedno ustanovljuje beriva rabina.

Pravo na putne troškove imaju samo oni, koji budu nakon predloženih ponuda po općini posebno pozvani.

Dr. Oskar Brichta,
predsjednik.

Novo!

Epohalna novost!

EREZ JISROEL PREPOROD PALESTINE

prekrasna reprodukcija u bojama, veličina slike sa okvirom 65×40 cm. Original ocijenjen vanrednim priznanjem kod cionističkog kongresa Wien 1925. Ražalje u pozlaćenom ili mahagoni imitacija okvira pouzecem uz cijenu od Din 200.— Sanduk i poštarina Din 40.—

GLOBUS, zavod za raspačavanje knjiga.
ZAGREB, Samostanska ul. 2A.

Stalno skladište leksikona Meyer, Brockhaus i drugih djela uz mjesečnu odplatu. Zajtjevajte katalog.

PAMUK

sve vrsti i

u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO

ZAGREB,

Boškovićeva ulica broj 15

Brzovani: DIANA Telefon broj 23-66

MOLINO

žutica platno

šifoni

vata (za poplune)

Tvornica umjetničkog pokućstva

BOTHE i EHRMAN D. D. ZAGREB

Tvornica:

Zagreb, Savska cesta broj 25.

Telefon broj 14 i 19—99.

Prodavaona:

Zagreb, Ilica 38. ulaz Mesnička ul.

Telefon broj 17—76.

Podružnica:

Beograd, Kralja Petra ulica 20.

Komisijona skladišta:

Braća Stožir k. d., Bjelovar,
Ivanoslav Đukelić, Gospić,

Depolo i Stipčić, Sušak,
Janković i Grujić, Niš,

Izazar Atanasijević i Kompanija Skoplje,
Josip Pljavić, Split.

— Proizvadžja: pokućstvo svih vrsti i slogova, kompletni uređaj za stanove, banke, hotele, kavane i restauracije. —

SKLADIŠTE TAPETA I KOŽNIH GARNITURA.